

Süleyman Demirel Botanik Bahçesinin Tanıtımı

Hasan ÖZÇELİK¹, İsmail DUTKUNER¹, Cahit BALABANLI¹, İlknur AKGÜN¹, Atila GÜL¹,
Adem KARATAŞ¹, Semra KILIÇ², Ayşe DELİGÖZ³

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Botanik Bahçesi ve Herbarium Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü
ISPARTA*

Özet: S. Demirel Botanik Bahçesi, Dünya ve Türkiye bitkilerinin yetiştirildiği ve bilimsel metotlarla sergilendiği bir açık hava müzesidir. Mülkiyeti Isparta Valiliği'ne ait olan 260 da bahçe arazisinin 1996 yılında proje çalışmalarına başlanmış ve 1997 yılında mimari projesi çizdirilerek 1998 yılında yasal hüviyetine kavuşmuştur. Bahçenin bölümleri: Arboretum, Seralar (Tropik Bitkiler Serası, Yerli Bitkiler Gösteri Serası ve Üretim Serası), Yaprak Döken ve Dökmeyen Orman Ağaçları Parselleri, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, Rosaryum, Sistematik ve Coğrafi Bölüm, Geofit Bahçesi, İbrel Orman, Doğal ve Kültür Yerörtücüler; Yabani Meyve Ağaçları Bahçesi, Kaya Bahçesi, Çit ve Sarmaşık Bitkileri, Endemik Bitkiler; Müze, İdari Bina, Satış büfeleri, Otopark ve Seyir alanından ibarettir. Gen bankası ve Herbarium bölümleri halen geliştirilme aşamasındadır.

Bahçenin gelişiminde bu güne kadar bazen olumlu, bazen olumsuz gelişmeler olmuştur. Son haliyle Botanik Bahçesi mülkiyeti Isparta Valiliği'ne ait olmak üzere işletme ve geliştirme amacına yönelik olarak 25 yıllığına Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü'ne devredilmiştir. Ancak bugün de önemli bürokratik problemleri hala aşamamış, personel ve ekipman açısından organize olamamıştır. Bu nedenle Müdürlüğümüzün isteği üzerine Haziran 2006 itibarıyla bahçenin bakımı ve korunması SDÜ. Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne devredilmiştir.

Kurulduğu günden itibaren öncelikli olarak bitkilerin yetiştirme ortamlarını hazırlamak amacı ile alt yapı çalışmalarına hız verilmiş ve alt yapının tamamlanmasına paralel olarak çeşitli lokalitelerden getirilen bitkiler bahçeye dikilmiştir. Alt yapı ve bitkilendirme çalışmaları halen devam etmektedir. 2004 yılı kayıtlarına göre bahçede muhtelif amaçlarla dikilen ve yetiştirilen 800 çeşit bitki bulunmaktadır. Bunlar sistematik olarak: Eğrelti 2, açık tohumlu 33, iki çenekli 379, tek çenekli 170, orman ağacı 55, gölge ağacı 22, meyve ağacı 30, yer örtücü 99, tırmanıcı 22, geofit 183, tıbbi-aromatik 167, otsu 448 bitki çeşidinden oluşmaktadır. Bir proje kapsamında rosaryum kurulması çalışmaları devam etmektedir. Bahçemiz 2006 yılında Uluslar Arası Botanik Bahçeleri Koruma Teşkilatı'na (Botanic Gardens Conservation International) üye olmuştur. İlgili kuruluşun da desteğini alarak bundan sonra gelişiminin daha hızlı olacağını ümit ediyoruz.

Anahtar kelimeler: Süleyman Demirel Botanik Bahçesi, Arboretum, Isparta

Description of Süleyman Demirel Botanical Garden

Abstract: S. Demirel Botanical Garden, is an open air museum where plants from Türkiye and parts of the world are grown and exhibited by scientific methods. In garden space (260 da), ownership of which belonging to governorship of Isparta project studies started in 1996 and in 1997. The architectural project was drawn, finally in 1998 legal assignment was acquired. Sections of the garden are; arboretum, hot houses (tropical plant house, local plant exhibit house and growth house), parcels for deciduous and evergreen trees; medical and aromatic plants, rosarium systematical and geographical section, geophytes garden, coniferous forest, natural and cultivated ground cover plants; wild fruit tree garden; rock garden, hedge and ivy plants, endemic plants; museum, administration office, sale stalls, parking lots and exhibition area. Gene bank and herbarium section are under development.

During the development of the garden, some changes, either positive or negative, have occurred. In the present condition, still the ownership being on the Governorship of Isparta, the garden was transferred to Süleyman Demirel University Rectorate for the purposes of management and development for 25 years. But there were still bureaucratic problems left, organization of personal and equipment being unsettled. Therefore, according to will of the directorate workership of the garden has been transferred to Directorate of Parks and Gardens of SDU Rectorate.

Since foundation of the garden, primarily special attention has been devoted to studies on infrastructure and preparation of growing places for plants and the plant examples brought from different localities have been implanted to the garden. Infrastructure and planting studies are still under development. According to 2004 registry data, there are 800 types of plants in the garden, These are systematically composed of 2 ferns, 33 gymnosperms, 379 dicots, and 170 monocots, 55 forest trees, 22 shade trees, 30 fruit trees, 99 ground covers, 22 climbers, 183 geophytes, 167 medical-aromatics, 448 various herbaceous plant species. Nowadays, Rosarium establish work from a project is being done. Our garden became a member of Botanic Gardens Conservation International (BGCI)'in 2006. We hope, with the support of the mentioned organization, that the further developments will gain speed by now.

Key words: Süleyman Demirel Botanical Garden, Arboretum, Isparta

Giriş

Canlı bitki örneklerinin bilimsel metotlarla yetiştirilerek sergilendiği yerler “botanik bahçesi” olarak adlandırılmaktadır. Bu anlamda ilk botanik bahçesi Mısır ve Mezopotamya bölgesinde otların, besin ve süs bitkilerinin büyütülmesi veya hoş bir görünüş elde etmek için yapılmıştı. Bu bahçeler günümüzdeki gibi bilimsel amaçlı olarak bitkilerin toplanması ve devamlılıklarının sağlanması anlamında kurulmuşlardı. Bilim ve eğitimdeki önemi göz önüne alınarak kurulan ilk botanik bahçesi, botaninin babası olarak kabul edilen Theophrastus’un Atina’daki okulu yakınındaki Aristoteles tarafından kurularak kendisine miras olarak bırakılan bahçedir [1].

Dünya’daki doğal ve kültür bitkilerini amaçlarına uygun olarak belli bir düzen içinde yetiştiren, değişik meslek grupları veya farklı kuruluşlara hizmet sunan, değişik amaçlı bilimsel araştırmalar yapan botanik bahçeleri bir yandan ziyaretçilerin göz zevkine hitap ederken botanik bilimi hakkında da çeşitli bilgiler vermeyi amaçlamaktadır. Bu merkezlerde yetiştirilen bitkiler üzerinde yapılan araştırmalar taksonomik ve revizyonel çalışmalar olabileceği gibi, anatomik, morfolojik, ekolojik ve peyzaj amaçlı bilimsel çalışmalar veya üretim, ıslah ve yeni melez döller elde etme gibi uygulamalara dönük çalışmalar da olabilir. Aynı zamanda dünyanın belirli coğrafi bölgelerinde doğal olarak yetişen, ekonomik değeri olan çeşitli bitkilerin ülkemizde yetiştirilerek adaptasyonları sağlanmaktadır. Botanik bahçeleri ilk kurulduklarında bile botanik bilimi araştırma merkezleri olarak kurulmuşlardır. Ancak günümüzde seleksiyon, melezleme gibi kültürel araştırmalarla süs bitkilerinin geliştirilmesi sağlanmış ve peyzaj sanatını büyük ölçüde etkilemiştir [1].

S. Demirel Botanik Bahçesi, 1997 yılında Çukurova Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerince çizilen ve yaklaşık 20 paftadan oluşan mimari proje doğrultusunda mülkiyeti Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü’ne ve Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü’ne ait yaklaşık 400 da alan üzerinde kurulmuştu. Ancak daha sonraki dönemlerde kurumlar arasındaki bazı tartışmalardan dolayı ilgili proje sadece Valilik arazisi üzerine adapte edilmiş ve bu arazi üzerinde kuruluş çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmada ilgili tesis çeşitli yönleriyle anlatılmaktadır. Bu makale I. Ulusal Botanik Bahçeleri Sempozyumu’nda (İzmir) sunulmuş ve özet olarak yayınlanmıştır. Çalışmamızın bahçe kuranlara, kuracaklara, bitki ve doğa severler ile konuya ilgi duyanlara bir fikir vermesini temenni ediyoruz.

Materyal ve Yöntem

1996 yılında Botanik Bahçesi için tahsis edilen alan: 260 da Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü’nün; 130 da S. Demirel Üniversitesi Rektörlüğü’nün olmak üzere toplam 390 da alandan ibaretti. Bu alan üzerine SDÜ. Rektörlüğü tarafından Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj

Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerine yaklaşık 20 paftadan oluşan bir mimari proje çizdirildi. Bu paftalardan biri aydınlatma, birisi sulama şebekesini; diğerleri arazinin kullanım amaçlarını ve sınırlarını göstermektedir. Daha sonra duyulan ihtiyaç üzerine İl Özel İdare Müdürlüğü kendi arazisini dikenli telle çevirterek Üniversite arazisinden ayırmıştır. Valilik Makamı’na ilk projeyi esas alan ve 260 dekara uyarlayan bir avan proje Isparta Bayırdırlık ve İskan İl Müdürlüğü teknik elemanlarına çizdirilmiştir. Çalışmalar halen bu proje kapsamında yürütülmektedir (Şekil 1).

S. Demirel Üniversitesi Rektörlüğü ile Isparta Valiliği arasında 1998 yılında imzalanan işbirliği ana protokolü ile bahçenin kuruluş ve gelişimi ile ilgili kurumların görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Daha sonra bu protokolün işlerliğini artırmak amacıyla ek protokoller yapılmıştır. Bu protokollerin özeti şudur: Altyapı (sulama suyu hariç) Valilik Makamı’na bahçeyi korumak, geliştirmek ve sulama suyunu getirmek Rektörlük Makamı’na aitti. En son yapılan protokol ise Temmuz 2006 tarihli olup, buna göre ilgili tesis Valilik Makamı’na Botanik Bahçesi’nin kuruluşunu tamamlama, geliştirme ve işletme amaçlı olmak üzere 25 yıllığına SDÜ. Rektörlüğü’ne devredilmiştir. İlgili alanın yaklaşık % 40’ının alt yapısı tamamlanarak bitkilendirilmiştir. Parsel sınırları beton blok taşlarla çevrilmiştir. Yollar ve otopark alanı asfalttır. Seyir alanı ‘gayrak taşı’ adı verilen (bir çeşit kum taşı) doğal malzemeden oluşturulmuştur. Seyir alanı içinde bir kaç su kaynağı taşıyan ve mermer kaplamalı bir çeşme bulunmaktadır. 500 m² kapalı alana sahip tek katlı bir bina ve önünde ısıtma sistemi ünitesi bulunmaktadır. 2003 yılında kaya bahçesi, nilüfer havuzları ve önünde 2 adet bataklık alan ile idari binadan ibaret inşaatlar İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından yaptırılarak merkez müdürlüğümüz hizmetine verilmiştir. Her parselin amacına uygun detay çalışmaları yapılarak bitkiler dikilmiştir. Çalışmamızın bitkisel materyalini genel olarak Göller Yöresi’nden toplanan doğal bitkiler ile satın alınan ya da hibe edilen kültür bitkileri oluşturmaktadır. Hibe edilen veya satın alınan bitkilerin çoğu egzotiktir. Bahçenin alt yapı çalışmalarının tamamlanması ölçüsünde bitkilendirilmesi yapılmaktadır. 2003 yılında bahçede çalışan 8 işçi, 1 bahçıvan; 2004 yılında ise 5 işçi, 1 bahçıvan bulunmaktaydı. İşçilerden 1’i Üniversitemizde; diğerleri İl Özel İdare Müdürlüğü’nde çalışmakta idi. Satın alınacak bitkiler listelenerek keşif bedelleri çıkarıldı; ihale ile ya da avans yöntemiyle ilgili kişi ya da firmalardan temin edildi. Doğal bitkiler yöremizdeki dağlardan, Valiliğimizin temin ettiği kamyonet türü araçlarla işçilerimize söktürülerek bahçemize aktarılmışlardır. Doğal bitkilerin adlandırılması Davis 1965-1988 (2); diğerlerinin teşhisi Acartürk 2001 (3), Mathew and Özhatay 2001 (4), Yücel 2002(5) den yararlanarak yapılmıştır. Bitki adlarının yazılmasında Baytop(1994), Öztürk ve Özçelik(1991) ‘den (10,11) ve

kendi bilgilerimizden yararlanılmıştır. Bahçenin bitki listesi 4 çizelge halinde sunulmuştur:

“Çizelge 1. Eğrelti Otları Listesi, Çizelge 2. Açık Tohumlu Bitkiler Listesi, Çizelge 3. İki Çenekli (Dikotil) Bitkiler Listesi ve Çizelge 4. Tek Çenekli (Monokotil) Bitkiler

Listesi” olarak düzenlenmiştir. Bu listelerde geçen kısaltmalar ve anlamları şöyledir:

*: Bahçeye adaptasyon gösterememiş, **: Bina içinde tutulan; **Doğadan toplama**: Dağlarımızdan getirilen; **Yerli**: Bahçede önceden genelde doğal nadiren kültür olarak yetişen, tarafımızdan dikilmemiş bitkilerdir. **Endemik**: Doğal yayılış alanı sadece Türkiye olan bitkilerdir.

Çizelge 1. S. Demirel Botanik Bahçesine Dikilen Eğrelti Otları Listesi

BİLİMSEL ADI	ADI	FAMİLYASI	AMACI	TEMİN ŞEKLİ
* <i>Adiantum capillus-veneris</i> Capillaire	Venüssaçı	Adiantaceae	Tıbbi, eğrelti	Doğadan toplama
* <i>Asplenium ceterach</i> L. subsp. <i>ceterach</i>	Mayasilotu, Altınotu	Aspleniaceae	Tıbbi, eğrelti	Doğadan toplama
<i>Equisetum ramosissimum</i> Desf.	Atkuyruğu	Equisetaceae	Tıbbi eğrelti	Doğadan toplama
<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott. *	Eğrelti	Aspidiaceae	Tıbbi, eğrelti	Doğadan toplama
* <i>Nephrolepis exaltata</i>	Aşk merdiveni	Polypodiaceae	Tıbbi, eğrelti	Doğadan toplama
<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn	Kartal eğreltisi	Hypolepiadaceae	Tıbbi, eğrelti	Doğadan toplama

Çizelge 2. S. Demirel Botanik Bahçesine Dikilen Açık Tohumlu Bitkiler Listesi

BİLİMSEL ADI	ADI	FAMİLYASI	AMACI	TEMİN ŞEKLİ
<i>Abies nordmanniana</i> (Stev.) Spach. subsp. <i>bornmuelleriana</i> (Mattf) Coode & Cullen	Uludağ Gökarnı	Pinaceae	Ormanağacı, Endemik	Satın alma
<i>Abies nordmanniana</i> (Stev) Spach. subsp. <i>nordmanniana</i>	Gökarn (Doğu Karadeniz)	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Abies</i> Mill sp.	Gökarn	Pinaceae	Ormanağacı; Egzotik	Satın alma
<i>Biota orientalis</i> Endl.	Doğumazısı	Cupressaceae	Ormanağacı, Çit mazısı	Satın alma
<i>Cedrus libani</i> A. Rich. (2 çeşit)	Toros sediri	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Cedrus deodora</i> (Roxb. ex D. Don.) G. Don.	Himalaya sediri	Pinaceae	Ormanağacı, egzotik	Satın alma
<i>Chamaecyparis lavsoniana</i> (A.Murr.) Parl.	Yalancı servi	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Chamaecyparis lavsoniana</i> (A.Murr.) Parl 'elwodii'		Cupressaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cupressocyparis leylandii</i> (Jackson & Dallimore) Dallimore "Castl.gold"	Servi (Melez Alacalı) "Cst.Gol"	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Cupressocyperis leylandii</i> (Jackson & Dallimore) Dallimore	Leylandi, melez servi	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Cupressus cyparis leylandii</i> (Jackson & Dallimore) Dallimore "Aurea"	Servi (Melez Alacalı) "Aurea"	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Cupressus arizonica</i> Greene	Maviservi, Arizona servisi	Cupressaceae	Dekoratif, egzotik	Satın alma
<i>Cupressus macrocarpa</i> Hartw. ex Gord cv. "Golderest"	Limoniservi	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Cupressus macrocarpa</i> "Aurea "	Servi (Limon) "Aurea"	Cupressaceae	Dekoratif çalı	Satın alma
<i>Cupressus sempervirens</i> L. var. <i>horizontalis</i> (Mill.) Loudon	Karaservi (dallı)	Cupressaceae	Çit (rüzgar perdesi)	Satın alma
<i>Cupressus sempervirens</i> L. var. <i>pyramidalis</i>	Karaservi	Cupressaceae	Çit (rüzgar erdesi)	Satın alma
<i>Cupressus sempervirens</i> L."Stricta" Aiton (Mill.) Loudon	Servi	Cupressaceae	Çit (rüzgar perdesi)	Satın alma
<i>Ephedra major</i> Host	Denizüzümü	Ephedraceae	Dekoratif çalı, tıbbi	Satın alma
<i>Ephedra compylopoda</i> C.A. Mey.	Denizüzümü	Ephedraceae	Dekoratif otsu,	Satın alma

Çizelge 2 (devam)

<i>Ginkgo biloba</i> L.	Mabet Ağacı, Filkulağı, Japoneriği	Ginkgoaceae	Bilimsel önemi çok	Satın alma
<i>Juniperus chinensis</i> L.	Çınardıcı	Cupressaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Juniperus communis</i> L. subsp. <i>nana</i> Syme	Bodurardıç, şahınardıcı	Cupressaceae	Yerörtücü	Satın alma
<i>Juniperus excelsa</i> Bieb.	Boyluardıç, bozardıç, karaardıç	Cupressaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Juniperus sabina</i> L.	Sabinardıcı	Cupressaceae	Dekoratif, yerörtücü	Satın alma
<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i>	Diken ardıcı, dikenandız	Cupressaceae	Orman ağacı	Doğadan toplama
<i>Juniperus foetidissima</i> Willd.	Kokulu ardıç	Cupressaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Larix sibirica</i> Ledeb.	Melez	Pinaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	Avrupa Ladini	Pinaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Picea glauca</i> (Moench.) Voss.	Doğu ladini	Pinaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Pinus brutia</i> Ten.	Kızılcım	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Pinus nigra</i> Arn. subsp. <i>pallasiana</i> (Lamb.) Holmböe	Karaçam; Anadolukaraçamı	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Pinus nigra</i> Arn. subsp. <i>pallasiana</i> (Lamb.) Holmboe "pyramidata"	Toros Karaçamı, Ehrami karaçam	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Pinus pinea</i> L.	Fıstık çamı	Pinaceae	Ormanağacı	Satın alma
<i>Sequoia sempervirens</i> Endl.	Sekoya(Kıyı)	Taxodiaceae	Ormanağacı, egzotik	Satın alma
<i>Sequoia sempervirens</i> (D.Don) Endl. "adpressa"	Sekoya	Taxodiaceae	Ormanağacı, egzotik	Satın alma
<i>Taxus baccata</i> L.	Porsuk	Taxaceae	Ormanağacı, egzotik	Satın alma
<i>Taxus baccata</i> L. "fastigiata" Loudon	Sütun Porsuk	Taxaceae	Ormanağacı, egzotik	Satın alma
<i>Thuja occidentalis</i> L. (3 varietas)	Batı Mazısı	Cupressaceae	Çit amaçlı	Satın alma
<i>Thuja</i> L. sp.	Mazı	Cupressaceae	Çit amaçlı	Satın alma
<i>Thuja orientalis</i> " L. "aurea Nana "	Mazı(Altuni Top)	Cupressaceae	Çit amaçlı	Satın alma
<i>Thuja orientalis</i> " L. Compacta "	Mazı(Top)"Compacta' ,	Cupressaceae	Çit amaçlı	Satın alma
<i>Thuja orientalis</i> L. "pyramidalis aurea "	Mazı(Altuni Pramit)	Cupressaceae	Çit amaçlı	Satın alma

Çizelge 3. S. Demirel Botanik Bahçesine Dikilen İki Çenekli (Dikotil) Bitkiler Listesi

BİLİMSEL ADI	ADI	FAMİLYASI	AMACI	TEMİN ŞEKLİ
* <i>Abelia chinensis</i> Clarke	Abelya , Cüceçalı	Caprifoliaceae	Çiçek, egzotik	Satın alma
* <i>Acacia cyanophylla</i> Lindley	Akasya(Kıbrıs)	Fabaceae	Süs ve gölge ağacı	Satın alma
<i>Acanthus hirsutus</i> Boiss.	Ayıpencesi	Acanthaceae	Yer örtücü, Endemik	Yerli
<i>Acer monspessulanum</i> L. subsp. <i>monspessulanum</i>	Akcaağaç	Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Acer negundo</i> L	Akcaağaç	Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Acer platanoides</i> L.	Çınaryapraklı Akcaağaç	Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	Çınar yapraklı Akcaağaç	Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Acer palmatum</i> Thunb. 'atropurpurea'		Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Acer rubra</i> L.		Aceraceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Achillea hierbersteinii</i> Afan	Civan Perçemi	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>A. coarctata</i> Poir.	Civan Perçemi	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>A. phrygia</i> Boiss. & Bal.	Civan Perçemi	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>A. vermicularis</i> Trin.	Civan Perçemi	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>A. wilhelmsii</i> C. Koch.	Civan Perçemi	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	Atkestanesi-beyaz çiç.li	Hippocastanaceae	Gölge ağacı	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Ageratum L.</i>	Vapur dumanı	Asteraceae.	Çiçek	Satın alma
<i>Ageratum Blaue donat</i>	Vapur dumanı	Asteraceae.	Çiçek	Satın alma
<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	Kokar ağaç	Simarroubaceae	Gölge ağacı, egzotik	Hibe, kültür
<i>Ajuga reptans L.</i>	Mayasıl otu	Lamiaceae	Yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Ajuga chamaepitys</i> (L.) Schreber subsp. <i>cuneifolia</i> (Stapf) P.H. Davis	Mayasıl otu	Lamiaceae	Yer örtücü, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Albizia julibrissin Durazz</i>	Gülbrişim	Fabaceae	Süs ve gölge ağacı	Satın alma
<i>Alcea pallida</i> Waldst. & Kit.	Hatmi çiçeği	Malvaceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Alcea rosea L.</i>	Hatmi çiçeği, Gül hatmi, Gülfatma	Malvaceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertner	Kızılağaç(Adi)	Betulaceaeceae	Orman ağacı	Doğadan toplama
<i>Alnus orientalis</i> Decne.	Kızılağaç	Betulaceaeceae	Orman ağacı	Hibe, kültür
<i>Althaea officinalis L.</i>	Gül hatmi	Malvaceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Alyssum maritimum</i> (L.) Desv.	Kuduzotu	Brassicaceae	Yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Alyssum saxatile L.</i>	Sarı Kuduzotu	Brassicaceae	Yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Ampelopsis orientalis</i> (Lam.) Planchon	Sarmaşık	Vitaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Ampelopsis aconitifolia</i> Bunge	Sarmaşık(Amerikan)	Vitaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Amygdalus communis L.</i>	Badem/ Almond	Rosaceae	Meyve ağacı	Yerli ve hibe
<i>Anchusa azurea</i> Miller var. <i>azurea</i> Miller	Sığır dili	Boraginaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Anemone blanda</i> Schott. & Kotschy	Lale	Ranunculaceae	Çiçek, geofit	Doğadan toplama
<i>Anemone blanda</i> "Atrocaerulea"	Lale	Ranunculaceae	Çiçek, geofit	Satın alma
<i>Anemone coronaria L.</i>	Taçlı kırlalesi, Rüzgar çiçeği	Ranunculaceae	Çiçek, geofit	Doğadan toplama
<i>Anemone multifida</i> Poir.	Lale	Ranunculaceae	Çiçek, geofit	Satın alma
<i>Anemone pulsatilla L</i>	Lale	Ranunculaceae	Çiçek,	Satın alma
<i>Anthemis L. sp.</i>	Papatya	Asteraceae	Çiçek, tıbbi	Satın alma
<i>Antirrhinum majus L.</i> subsp. <i>majus L.</i>	Aslan Ağzı	Scrophulariaceae	Çiçek, tıbbi	Hibe, kültür
<i>Aptenia cordifolia</i> (L. fil.) Schwantes.	Buz çiçeği	Aizoaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Arabis caucasica</i> Willd. subsp. <i>caucasica</i> Willd.		Brassicaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
* <i>Arbutus andrachne L.</i>	Sandal, kocaağaç	Ericaceae	Süslü ağaççık	Doğadan toplama
* <i>Arbutus unedo L.</i>	Kocayemiş	Ericaceae	Süslü ağaççık	Doğadan toplama
<i>Aristolochia clematitis L.</i>	Loğusa Çiçeği	Aristolochiaceae	Tıbbi, zehirli	Doğadan toplama
<i>Aristolochia maurorum L.</i>	Loğusa Çiçeği	Aristolochiaceae	Tıbbi, zehirli	Doğadan toplama
<i>Artemisia absinthium L.</i>	Pelin Otu, Yavşan	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Artemisia campestris L</i>	Pelin Otu, Yavşan, Püren	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
** <i>Avocado sp. Persea</i>	Avakado	Lauraceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Aster amellus L.</i> subsp. <i>ibericus</i> (Stev.) Avetsian	Yıldızçiçeği	Asteraceae	Çiçek	Satın alma
<i>Astragalus gymnolobus</i> Fischer	Geven	Fabaceae	Yerörtücü, Endemik	Doğadan toplama
<i>Aubrieta canescens</i> (Boiss.) Bornm. subsp. <i>canescens</i>		Brassicaceae	Yer örtücü, Endemik	Doğadan toplama
<i>Ballota cristata</i> P.H. Davis	Yalancı ısırgan	Lamiaceae	Tıbbi, Endemik	Doğadan toplama
<i>Ballota nigra L.</i> subsp. <i>anatolica</i> Davis	Yalancı ısırgan	Lamiaceae	Tıbbi, Endemik	Doğadan toplama
<i>Barbarea verna</i> (Mill.) Aschrts.		Brassicaceae	Yer örtücü, çiçek	Doğadan toplama
<i>Begonia L.</i>	Begonya	Begoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Bellis perennis L.</i>	Çayır papatyası, Çayırgüzeli	Asteraceae	Yer örtücü	Doğal ve satın alma
<i>Berberis crataegina</i> DC.		Berberidaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Berberis thunbergii</i> DC.	Kırmızı Kadın Tuzluğu, Japonkadıntuzluğu	Berberidaceae	Dekoratif	Doğadan toplama

Çizelge 3 (devam)

<i>Berberis thunbergii</i> DC. <i>atropurpurea</i> Chenault “	Kadın Tuzluğu	Berberidaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Berberis vulgaris</i> L.	Kadın Tuzluğu	Berberidaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Berberis</i> L.	Kadın Tuzluğu	Berberidaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Betula pendula</i> Roth.	Huş (Sarkık) /	Betulaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Betula pendula</i> Roth. “alba”	Huş (Sarkık)	Betulaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Betula alba</i> L.	Huş ağacı	Betulaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Bignonia unguis-cati</i> L.”Yellow Trumpet “	Sarı Acem Borusu’	Bignoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Bignonia capensis</i> Thunb.	Acem Borusu	Bignoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Bolanthus minuartioides</i> (Jaub.&Spach.) Hub.-Mor.		Caryophyllaceae	Yer örtücü, Endemik	Doğadan toplama
<i>Brassica oleracea</i> var. <i>acephala</i> DC.	Süs Lahanası	Brassicaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Brassica napus</i> L.	Süs Lahanası	Brassicaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Bryonia cretica</i> L.		Cucurbitaceae		Doğadan toplama
<i>Bryophyllum daigremontianum</i> (Raym.-Hamet & E.P. Perrier)	Bryophyllum	Crassulaceae		Hibe
<i>Buddleia davidii</i> Franchet “Empire Blue “	Kelebek Çalısı	Loganiaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Binium microcarpum</i> (Boiss.) Freyn		Apiaceae	Geofit	Doğadan toplama
<i>Buxus balearica</i> Lam.	Şimşir	Buxaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Buxus harlandii</i> Hance.	Şimşir	Buxaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Buxus sempervirens</i> L.	Şimşir / Boxwood	Buxaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Calamintha nepeta</i> (L.) Savi subsp. <i>nepeta</i>	Hasnane	Lamiaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Calamintha nepeta</i> subsp. <i>glandulosa</i> (Req.) P.W. Ball	Hasnane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Calendula arvensis</i> L	Nergis	Asteraceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Calendula officinalis</i> L.	Portakal nergisi, Nergiz, Şamdan çiçeği	Asteraceae	Çiçek	Satın alma
<i>Callistemon linearis</i> DC.	Fişçalısı	Myrtaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull.	Süprüge Çalısı	Ericaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Campsis radians</i> (L.) Seem	Acem Borusu /	Bignoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Campsis radicans</i> (L.) Seem.	Acem Borusu	Bignoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Calathea zebrina</i> Sims. (Lindl.)	Kala	Marantaceae	Çiçek	Salon bitkisi
<i>Cantua</i> sp.	Acem Borusu(Bodur)	Polemoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Cantua buxifolia</i> Juss. ex Lam.	Acem Borusu (Bodur)	Polemoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Cantua buxifolia</i> Juss. ex Lam. “alba “	Acem Borusu (Sarılcı) “Alba”	Polemoniaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Capparis ovata</i> Desfontaines	Kebere	Capparaceae	Çiçek, tıbbi, yerörtücü	Doğadan toplama
<i>Cardaria draba</i> (L.) Desv. subsp. <i>chalepensis</i> (L.) O.E. Schultz	Kediotu	Brassicaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Carduus nutans</i> L.	Devedikeni	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Carpinus betulus</i> L.	Gürgen(Adi)	Betulaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Carpinus orientalis</i> Mill.	Gürgen (Doğu)	Betulaceae	Orman ağacı	Satın alma
<i>Castanea sativa</i> Mill.	Kestane	Fagaceae	Orman, meyve ağacı	Satın alma
* <i>Casuarina equisetifolia</i> L.	Demir Ağacı	Casuarinaceae	Rüzgar çiti	Satın alma
<i>Catalpa bignonioides</i> Walt.	Katalpa	Bignoniaceae	Gölge ağacı	Hibe, kültür
<i>Catalpa ovata</i> G. Don.	Katalpa	Bignoniaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Celtis australis</i> L.	Çitlembik /	Ulmaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Celtis caucasica</i> Willd	Çitlembik	Ulmaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Celtis glabrata</i> Steven ex Planch.	Çitlembik, dağın ?	Ulmaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Cerastium tomentosum</i> L.	Boynuzotu, Yazkarı	Caryophyllaceae	Yer örtücü	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench (2 çeşit)	Kiraz	Rosaceae	Meyve ağacı	Hibe, kültür
<i>Cerantonia siliqua</i> L.	Keçi Boynuzu , Harnup	Fabaceae	Gıda, tıbbi	Doğal, Satın alma
<i>Cercis siliquastrum</i> L.	Erguvan	Fabaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Chaenomeles cathayensis</i> (Hemsl.) Schneider	Japon Ayvası, Yörük kız	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Chaenomeles speciosa</i> (Sweet) Nakai	Japon Ayvası / Japanese Quince	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cheiranthus cheiri</i> L.	Şebboy	Brassicaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Hesperis</i> L. sp.		Brassicaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Chrysanthemum argenteum</i> Lam.	Kasımpatı	Asteraceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Chrysanthemum balsamita</i> L.	Kasımpatı	Asteraceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Chondrilla juncea</i> L. var. <i>juncea</i> L.	Güneşlik,	Asteraceae	Tıbbi	Yerli
<i>Cichorium. intybus</i> L.	Karahindiba	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Cionura erecta</i> (L.) Griseb.	Bodurotu	Asclepiadaceae	Tıbbi, zehirli	Doğadan toplama
<i>Cistus creticus</i> L.	Laden, Karağan	Cistaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Cistus parviflorus</i> Lam.	Laden, Karağan	Cistaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Cistus salviifolius</i> L.	Laden, Karağan	Cistaceae	Çiçek	Doğadan toplama
* <i>Clematis cirrhosa</i> L.	Orman Asması	Ranunculaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Clinopodium vulgare</i> L. subsp. <i>vulgare</i>		Lamiaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Colutea arborescens</i> L.	Patlangıç	Fabaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Colutea cilicica</i> Boiss. & Bal L.	Patlangaç	Fabaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Colutea melanocalyx</i> Boiss. & Heldr.	Patlangıç	Fabaceae	Dekoratif, Endemik	Doğadan toplama
<i>Consolida glandulosa</i> (Boiss. & Huet) Bornm		Ranunculaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Consolida orientalis</i> (Gay) Schröd	Hezeran/Larkspur	Ranunculaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Cornus alba</i> L.	Kırmızı kabuklu kızılçık	Cornaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cornus mas</i> L.	Kızılçık	Cornaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Cornus mas</i> L.	Kızılçık(Sarı Çiç.)	Cornaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Coronilla x varia</i> Martyn	Körigen, Yonca	Fabaceae	Yer örtücü, hayvan yemi	Doğadan toplama
<i>Corydalis conorhiza</i> Ledeb.	Kazgagası, Horozibiği	Fumariaceae	Tıbbi, çiçek, geofit	Doğadan toplama
<i>Corydalis solida</i> (L.) Clairv. subsp. <i>incisa</i> Liden	Kazgagası, Horozibiği	Fumariaceae	Tıbbi, çiçek, geofit	Doğadan toplama
<i>Corydalis wendelboi</i> Liden subsp. <i>wendelboi</i>	Kazgagası, Horozibiği	Fumariaceae	Tıbbi, çiçek, geofit	Doğadan toplama
<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	Dumanağacı, Perukleçalısı	Anacardiaceae	Dekoratif, baharat	Doğadan toplama
<i>Cotinus coggygria</i> Scop. "Royal Purpule "	Sumak	Anacardiaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cotoneaster franchetii</i> Boiss.	Dağ Muşmulası	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cotoneaster horizontalis</i> Decne	Dağmuşmulası	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Cotoneaster</i> Ehrh.	İnci çiçeği	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	Alıç, Akdiken, Geyikdiken	Rosaceae	Meyve ağacı	Doğadan toplama
<i>Crataegus monogyna</i> "Rosea pendula"	Alıç	Rosaceae	Meyve ağacı	Doğadan toplama
<i>Crataegus</i> L. sp.	Akdiken	Rosaceae	Meyve ağacı	Doğadan toplama
<i>Cuscuta campestris</i> Yuncker	Cinsaçı	Cuscutaceae	Dekoratif	Yerli
<i>Cuscuta</i> L. spp.	Cinsaçı, Küsküt	Cuscutaceae	Dekoratif	Yerli
<i>Cyclamen coum</i> Miller	Topalak	Primulaceae	Geofit, çiçek	Doğadan toplama
<i>Cyclamen hederifolium</i> Aiton	Topalak	Primulaceae	Geofit, çiçek	Doğadan toplama

Çizelge 3 (devam)

<i>Cyclamen mirabile</i> Hildebr.	Topalak	Primulaceae	Geofit, çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Cydonia oblonga</i> Miller	Ayva	Rosaceae	Meyve ağacı	Hibe, kültür
<i>Cydonia oblonga</i> "appleform"	Ayva	Rosaceae	Meyve ağacı	Hibe, kültür
<i>Cydonia oblonga</i> Miller		Rosaceae	Meyve ağacı	Hibe, kültür
<i>Cydonia oblonga</i> cv. "pineapple" Large	Ayva	Rosaceae	Meyve ağacı	Hibe, kültür
<i>Cynanchum acutum</i> L. subsp. <i>acutum</i>		Asclepiadaceae	Tıbbi, zehirli	Yerli
<i>Dahlia variabilis</i> L.	Yıldızçiçeği	Asteraceae	Çiçek	Satın alma
<i>Daphne mezereum</i> L.	Yabani Defne	Thymelaceae	Çiçek	Satın alma
* <i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Yabani Defne	Thymelaceae	Çiçek	Doğadan toplama
* <i>Daphne pontica</i> L.	Yabani Defne	Thymelaceae	Çiçek	Doğadan toplama
* <i>Daphne sericea</i> Vahl.	Yabani Defne	Thymelaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Datura stramonium</i> L.	Boru çiçeği	Solanaceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Dianthus barbatus</i> L.	Hüsnü Yusuf	Caryophyllaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Dianthus caryophyllus</i> L.	Tarla karanfili	Caryophyllaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Digitalis davisiana</i> Heywood	Yüksükotu	Scrophulariaceae	Tıbbi, Endemik	Doğadan toplama
<i>Digitalis ferruginea</i> L. subsp. <i>ferruginea</i>	Yüksükotu	Scrophulariaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich.	Şeytankeleş, Acıdülek	Cucurbitaceae	Tıbbi, zehirli	Doğadan toplama
<i>Echinophora tournefortii</i> Jaub. & Spach.		Apiaceae	Baharat, tıbbi	Yerli
<i>Echeweria elegans</i> Hens & Chicks	Saksıgüzeli	Crassulaceae		Satın alma
<i>Epilobium hirsutum</i> L.		Onagraceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Epilobium angustifolium</i> L.	Yakıotu	Onagraceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
* <i>Erica manipuliflora</i> Salisb.	Funda	Ericaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Eriobotrya japonica</i> Lindley	Malta Eriği, Yenidünya	Rosaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L. var. <i>orientalis</i> Kutze.	İğde	Elaeagnaceae	Meyve ağacı	Doğadan toplama
<i>Elaeagnus angustifolia</i> L.	Kuş iğdesi	Elaeagnaceae	Meyve ağacı	Doğadan toplama
<i>Eleagnus pungens</i> Thunb. 'maculata'	Ğümüşi yapraklı iğde	Elaeagnaceae	Meyve ağacı	Satın alma
<i>Eranthis hyemalis</i> (L.) Salisb.		Ranunculaceae	Geofit, çiçek	Doğal ve hibe
<i>Eucalyptus viminalis</i> Labill	Sıtma ağacı	Myrtaceae	Gölge ağacı	Satın alma
** <i>Euphorbia pulcherrima</i> Willd. ex Klotzsch	Atatürk çiçeği	Euphorbiaceae	Çiçek	Satın alma
** <i>Euphorbia</i> L. sp.	Atatürk çiçeği	Euphorbiaceae	Çiç	Satın alma
<i>Euphorbia wulfenii</i> Hoppe ex W.D.J.Koch	Sütleğen	Euphorbiaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Euphorbia</i> L. sp.	Sütleğen	Euphorbiaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Euonymus latifolius</i> (L.) Miller subsp. <i>latifolius</i>	Papazkülahlı	Celastraceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Euonymus japonicus</i> Thunb.	Taflan	Celastraceae	Çit, Çiçek	Satın alma
<i>Euonymus japonica</i> Thunb.	Japon papaz külahlı	Celastraceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Euonymus japonica</i> Thunb. 'aurea'	Küçük benekli yapraklı papaz külahlı/ Sarı alacalı taflan	Celastraceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Fagus sylvatica</i> L. (4 çeşit)	Avrupa kayını	Fagaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Falcaria vulgaris</i> Bernh.		Apiaceae	Tıbbi, gıda	Yerli
* <i>Ficus benjamina</i> L.	Benjamin(Yeşil)	Moraceae	Dekoratif	Satın alma
* <i>Ficus benjamina</i> "variegata "	Benjamin	Moraceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Fontanesia phillyreoides</i> Labill. subsp. <i>philliraeoides</i>	Sarıçibik	Oleaceae	Dekoratif	Doğadan oplama
<i>Forsythia x intermedia</i> Zab.	Altınçanağı/ Golden-Beel	Oleaceae	Dekoratif	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Forsythia</i> Zab. sp.	Altınçanağı	Oleaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Fragaria vesca</i> L.	Çilek	Rosaceae	Yer örtücü, gıda	Hibe, kültür
<i>Fraxinus americana</i> L.	Dişbudak(Amerikan)	Oleaceae	Gölge, orman ağacı	Hibe, kültür
<i>Fraxinus angustifolia</i> L.	Dişbudak	Oleaceae	Gölge, orman ağacı	Hibe, kültür
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	Dişbudak	Oleaceae	Gölge, orman ağacı	Hibe, kültür
<i>Fraxinus ornus</i> L.	Dişbudak	Oleaceae	Gölge, orman ağacı	Hibe, kültür
<i>Galium verum</i> L. subsp. <i>verum</i>	Yoğurtotu	Rubiaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Gazania nivea</i> DC.	Danagözü, Gazanya	Asteraceae	Çiçek-Yer örtücü	Satın alma
<i>Gazania hybrida</i> DC.	Gazanya	Asteraceae	Çiçek-Yer örtücü	Satın alma
<i>Gazania pavonia</i> DC. var. <i>Hirtella</i>	Gazanya	Asteraceae	Çiçek-Yer örtücü	Satın alma
<i>Gazania pinnata</i> DC.	Gazanya	Asteraceae	Çiçek-Yer örtücü	Satın alma
<i>Gazania rigens</i> (L.) Gaertner.	Gazanya	Asteraceae	Çiçek-Yer örtücü	Satın alma
<i>Gazania splendens</i> Hort	Danagözü, Gazanya	Asteraceae	Çiçek-yerört.	Satın alma
<i>Galium incanum</i> Sm.	Yoğurtotu	Rubiaceae	Çiçek-Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Geranium tuberosum</i> L.	Turnagagası	Geraniaceae	Geofit, çiçek	Doğadan toplama
<i>Glaucium corniculatum</i> (L.) Rud. subsp. <i>corniculatum</i>		Papaveraceae	Çiçek	Yerli
<i>Glaucium leiocarpum</i> Boiss.		Papaveraceae	Çiçek	Yerli
<i>Globularia trichosantha</i> Fisch. & Mey.	Küre çiçeği, Köseyayılımı	Globulariaceae	Çiçek-Yer örtücü, Tıbbi	Yabani
<i>Globularia</i> L. sp.	Küre çiçeği, Köseya	Globulariaceae	Çiçek-Yer örtücü	Yabani
<i>Gleditschia triacanthos</i> L.	Gladiçya	Fabaceae	Gölge, çit ağacı	Hibe
<i>Gysophila arrostii</i> Guss. subsp. <i>nebulosa</i> (Boiss. & Heldr.) Bark.	Göven, helvaköki	Caryophyllaceae	Tıbbi, Endemik	Yerli
<i>Grevillea asplenifolia</i>	Gravilla	Araliaceae	Yer örtücü	Hibe
<i>Hedera</i> L. sp.		Araliaceae	Yer örtücü	Hibe
<i>Hedera helix</i> L. "Gold Hearth"	Alacalı sarmaşık	Araliaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Hedera helix</i> L. "Discolor" (Pursh) Maxim	Sarmaşık	Araliaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Hedera canariensis</i> Willd.	Kanarya sarmaşığı / Canarian Ivy.	Araliaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Helianthus tuberosus</i> L.	Yerelması	Asteraceae	Geofit, gıda, çiçek, tıbbi	Hibe
<i>Helichrysum compactum</i> Boiss.	Altınotu, Herdemtaze	Asteraceae	Tıbbi, çiçek, yer örtücü, Endemik	Doğadan toplama
<i>Helichrysum plicatum</i> DC. subsp. <i>plicatum</i>	Altınotu, Herdemtaze	Asteraceae	Tıbbi, çiçek,	Doğadan toplama
<i>Heraclium pastinacifolium</i> C. Koch		Apiaceae	Tıbbi, çiçek,	Doğadan toplama
<i>Herniaria glabra</i> L.		Illecebraceae	Yer örtücü, Tıbbi	Yerli
<i>Herniaria incana</i> Lam..		Illecebraceae	Yer örtücü, tıbbi	Yerli
<i>Hibiscus syriacus</i> L. (4 çeşit)	Ağaç Hatmi	Malvaceae	Çiçek, dekoratif	Satın alma
<i>Hippophae rhamnoides</i> L.	Yabani İğde	Elaeagnaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Hyoscyamus niger</i> L.	Banotu, Gevurhaşaşı/ Henbane	Solanaceae	Tıbbi, zehirli	Yabani
** <i>Hydrangea macrophylla</i> (Thunb. ex Murr.) Ser. "Thumbé"	Ortanca	Hydrangeaceae	Çiçek	Satın alma
<i>İlex aquifolium</i> L.	Çoban püskülü	Aquifoliaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>İlex colchia</i> Pojark.	Çoban püskülü	Aquifoliaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Laburnum vulgare</i> Griseb.	Sarı salkım	Fabaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Laurus nobilis</i> L.	Defne	Lauraceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Lavandula officinalis</i> Chaich.	Lavanta, Karabaş	Lamiaceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Lavandula</i> L.	Lavanta, Karabaş	Lamiaceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Leucaena leucophala</i> Wit		Fabaceae	Yem tarımı	Satın alma
<i>Ligustrum vulgare</i> L. 2 çeşit	Kurtbağrı	Oleaceae	Çit	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Limonium</i> Miller	Deve Kulağı	Plumbaginaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Linaria</i> Miller	Nevruzotu	Scrophulariaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Liquidambar orientalis</i> Mill.	Sığlaağacı, Günlük	Hamamelidaceae	Tıbbi, Endemik	Hibe, kültür
<i>Liriodendron tulipifera</i> L.	Lale Ağacı	Magnoliaceae	Süs ağacı	Satın alma
<i>Lonicera periclymenum</i> L. 3 çeşit	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lonicera sempervirens</i> L.	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lonicera</i> L.sp.	Sp.Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lonicera etrusca</i> Santi var. <i>etrusca</i>	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Lonicera</i> L. sp.	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lonicera</i> L. sp.	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lonicera</i> L.sp.	Hanımeli	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lotononis genistoides</i> (Fenzl) Benth.		Fabaceae	Yem tarımı	Doğadan toplama
<i>Lotus palustris</i> Willd.	Gazel Boynuzu	Fabaceae	Yem tarımı, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Gazel Boynuzu	Fabaceae	Yem tarımı, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Lupinus albus</i> L. subsp. <i>albus</i>	Domuz Baklası, Yahudibaklası	Fabaceae	Tıbbi, çiçek	Doğadan toplama
<i>Lycopus europaeus</i> L.		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Maclura pomifera</i> (Rafin) Schneider	Yalancı portakal ağacı	Moraceae	Süs ağacı	Hibe, kültür
<i>Magnolia grandiflora</i> L.	Manolya	Magnoliaceae	Süs ağacı, egzotik	Satın alma
<i>Mahonia aquifolium</i> Nutt.	Sarı Boya Ağacı, Mahonya	Berberidaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Melia azedarach</i> L.	Tesbihağacı /	Meliaceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Melia azedarach</i> L.	Tesbihağacı	Meliaceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Malus x purpurea</i> Rhd. 3 çeşit	Süs Elması	Malvaceae	Süs ağacı	Hibe, kültür
<i>Malus floribunda</i> Sieb. & Zucc.		Rosaceae		
<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebegümeci	Malvaceae	Tıbbi, gıda, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Malva sylvestris</i> subsp. <i>orientalis</i> (A.Uglit) Brow.	Ebegümeci	Malvaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Marrubium globosum</i> Montbret & Aucher ex Benth. subsp. <i>globosum</i>		Lamiaceae	Tıbbi, Endemik	Doğadan toplama
<i>Marrubium heterodon</i> (Benth.) Boiss. & Bal		Lamiaceae	Endemik ?	Doğadan toplama
<i>Marrubium vulgare</i> L.		Lamiaceae	Ekonomik ?	Doğadan toplama
<i>Mathiola incana</i> (L.) Ait.	Bahçe şebboyu	Brassicaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Medicago x. varia</i> Martyn	Yonca	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Medicago sativa</i> L. subsp. <i>sativa</i>	Yonca	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Melia azedarach</i> L.	Tespih ağacı	Meliaceae	Tıbbi	Satın alma
<i>Melissa officinalis</i> L. subsp. <i>officinalis</i>	Oğulotu, Melisa	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Hibe, kültür
<i>Mentha piperita</i> var. ' <i>Citrata</i> ' (Ehrh.) Briq.	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Hibe, kültür
<i>Mentha aquatica</i> L.	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Mentha longifolia</i> (L.) Hudson. subsp. <i>longifolia</i>	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Mentha pulegium</i> L.	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Hibe, kültür
<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>tomentosa</i> (Briq.) Harley		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Mentha spicata</i> L.	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Mentha x piperita</i> L.	Nane	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Hibe, kültür
<i>Mesembryanthemum acinaciforme</i> L.	Buz Çiçeği	Aizoaceae	Çiçek, yer örtücü	Satın alma
<i>Mesembryanthemum crystallinum</i> L.	Buz Çiçeği	Aizoaceae	Çiçek, yer örtücü	Satın alma
<i>Mesembryanthemum aurantiacus</i> (DC.) Schwantes	Buz Çiçeği	Aizoaceae	Çiçek, yer örtücü	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Mirabilis jalapa</i> L.	Akşamsefası, Gecesevası Ezançiçeği	Nyctaginaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Moltkia aurea</i> Boiss. <i>alba</i> L.		Boraginaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Moltkia coerulea</i> (Wild.) Lehm.		Boraginaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Morus alba</i> L.	Ak dut	Moraceae	Gıda	Satın alma
<i>Morus alba</i> L. "Pendula" "Dippel	Sarkık dut	Moraceae	Gıda, süs ağacı	Satın alma
* <i>Myrtus communis</i> L.	Mersin, Murt	Myrtaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
* <i>Myrtus communis</i> "Microphylla" L.	Mersin	Myrtaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
* <i>Myrtus communis</i> "Nana"	Mersin	Myrtaceae	Çiçek	Satın alma
* <i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Mersin	Myrtaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
* <i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Su teresi	Brassicaceae	Gıda, tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Nepeta caesarea</i> Boiss		Brassicaceae	Tıbbi, aromatik, Endemik	Doğadan toplama
<i>Nerium oleander</i> L.	Zakkum	Apocynaceae	Tıbbi, çiçek	Satın alma
<i>Nerium oleander</i> "Album Plenum"	Zakkum (Beyaz Yarı Katmerli)	Apocynaceae	Tıbbi, çiçek	Satın alma
<i>Nerium oleander</i> "Petite Pink"	Zakkum	Apocynaceae	Tıbbi, çiçek	Satın alma
* <i>Nymphaea alba</i> L.	Nilüfer	Nymphaeaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Ocimum basilicum</i> L.	Fesleğen, Reyhan	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Hibe, kültür
<i>Onobrychis caput-galli</i> (L.) Lam.	Korunga	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Onobrychis ptolemaica</i> (Del.) DC	Korunga	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Onobrychis hypargyrea</i> Boiss.	Korunga	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Onobrychis</i> (2 tür) Adans	Korunga	Fabaceae	Yem tarımı,	Doğadan toplama
<i>Origanum minutiflorum</i> O. Schwarz & P. H. Davis	Yaylakekiği, Sütçüler kekiği, Tota kekiği	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Origanum onites</i> L.	Mercanköşk, Eşekkekiği, İzmir kekiği	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Origanum vulgare</i> L.	İstanbul kekiği	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
* <i>Origanum majorana</i> L.	Kekik	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Origanum vulgare</i> L. 'aureum'	Kekik	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Origanum sipyleum</i> L.	Anadolu çayı, Güveyotu	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Origanum minutiflorum</i> O. Schwarz & P.H. Davis	Sütçüler kekiği, Aşkekiği	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik, Endemik	Doğadan toplama
<i>Oxalis acetosella</i> L.	Ekşi yonca	Oxalidaceae	Çiçek, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Oxalis pes-caprae</i> L.	Ekşi yonca	Oxalidaceae	Çiçek, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Oxalis acetosella</i> L.	Ekşi yonca	Oxalidaceae	Çiçek, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Oxalis rosea</i> Jacq.	Ekşi yonca	Oxalidaceae	Çiçek, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Oxalis triangularis</i> "Cupido"	Ekşi yonca	Oxalidaceae	Çiçek, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Paeonia mascula</i> (L.) Mill.	Şakayık	Paeoniaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Paliurus spina-christi</i> Miller	Karaçalı, Çaltı	Berberidaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Papaver dubium</i> L.	Gelincik	Papaveraceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Papaver rhoeas</i> L.	Gelincik	Papaveraceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Papaver somniferum</i> L.	Haşhaş	Papaveraceae	Tıbbi, gıda	Yerli, kültür
<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planchon	Amerikan sarmaşığı	Vitaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Parthenocissus tricuspidata</i> Planch. "Lowii"	Japon sarmaşığı	Vitaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Parthenocissus tricuspidata</i> Planch. "Veitchii" "Rehd.	Sarmaşık (Amerikan)	Vitaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Passiflora caerulea</i> L.	Çarkıfelek, Saatçiçeği	Passifloraceae	Çiçek	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Stevd.	Pavlonya	Scrophulariaceae	Endüstri ağacı	Hibe, satın alma
<i>Pelargonium grandiflorum</i> (Andr.) Willd.	Sardunya(İri çiçekli)	Geraniaceae	Çiçek	Hibe
<i>Pelargonium zonale</i> (L.) L'Hérit.	Sardunya	Geraniaceae	Çiçek	Hibe
<i>Pelargonium endlicherianum</i> Fenzl		Geraniaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Petunia x hybrida</i> (5 çeşit)	Petunya	Solanaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Philadelphus coronarius</i> L.	Filbahri, Limonçiçeği	Saxifragaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Philadelphus coronarius</i> "Aureus "	Filbahri	Saxifragaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Philadelphus inodorus</i> L.	Filbahri	Saxifragaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Akça Kesme	Oleaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Physalis alkekengi</i> L.	Güveyfeneri	Solanaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Pistacia lentiscus</i> L. "Lentisco "	Sakızağacı	Anacardiaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Pistacia terebinthus</i> Subsp. <i>palaestina</i> (Boiss.)	Menengiç, Çöğre /	Anacardiaceae	Gıda, tıbbi, ormanağacı	Satın alma
<i>Pilosella hoppeana</i> (Schultes) C.H.& F.W. Schultz		Asteraceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Plantago lanceolata</i> L.	Sinirotu, Bağıyapağı	Plantaginaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Plantago major</i> L. subsp. <i>intermedia</i> (Gilib.) Lange	Büyük yapraklı sinirotu, Bağıyapağı	Plantaginaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Pittosporum tobira</i> (Thunb.) Ait.	Pitosporum	Pittosperaceae		Satın alma
<i>Platanus occidentalis</i> L.	Çınar(Batı)	Platanaceae	Gölge ağacı, tıbbi	Satın alma
<i>Platanus orientalis</i> L.	Doğuçınarı / Oriental plane	Platanaceae	Gölge ağacı, tıbbi	Hibe
<i>Polygonum arenarium</i> Waldst & Kit.	Çobandeğneği, madımak	Polygonaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Polygonum cognatum</i> Meissn.	Çobandeğneği, Madımak	Polygonaceae	Yer örtücü, gıda	Doğadan toplama
<i>Portulaca grandiflora</i> Hook. (2 çeşit)	Keditırnağı, İpek çiçeği	Portulacaceae	Yer örtücü	Satın alma
<i>Populus alba</i> L.	Akkavak /White poplar	Salicaceae	Endüstri ağacı	Satın alma
<i>Populus nigra</i> L.	Karakavak	Salicaceae	Endüstri ağacı	Satın alma
<i>Populus tremula</i> L.	Titrekkavak	Salicaceae	Endüstri ağacı	Satın alma
<i>Populus usbekistanica</i> Kom. subsp. <i>usbekistanica</i> ?	Asyaservikavağı	Salicaceae	Endüstri ağacı	Satın alma
<i>Populus x canadensis</i> (Aiton) Sm.	Kanada kavağı	Salicaceae	Endüstri ağacı	Satın alma
<i>Potentilla reptans</i> L.	Beşparmak	Rosaceae	Çiçek, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Primula x polyantha</i> Mill. (5 çeşit)	Marul, Çuhaçiçeği	Primulaceae	Çiçek, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Primula</i> L. sp.	Çuhaçiçeği/ Polyanthus primrose	Primulaceae	Çiçek, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Prunella vulgaris</i> L.		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Prunella laciniata</i> (L.) L.		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Prunus avium</i> (L.) L.	Kiraz(Kuş Kirazı)	Rosaceae	Gıda	Hibe, doğadan toplama
<i>Prunus avium</i> "Bing"	Kiraz(Kuş Kirazı)	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh. 'atropurpurea' Rehder	Süs Eriği, Kırmızıyapraklı erik	Rosaceae	Dekoratif	Hibe, kültür
<i>Prunus cerasus</i> L.	Vişne	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus. x domestica</i> L.	Erik	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus divaricata</i> Ledeb. subsp. <i>divaricata</i>	Erik	Rosaceae	Gıda	Hibe
<i>Prunus domestica</i> L.	Erik	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus domestica</i> L. "Cana Gage"	Erik	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus mahaleb</i> L.	Mahlep, İdris	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Prunus persica</i> (2 çeşit) (L.) Siebold & Zucc.	Şeftali	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür

Çizelge 3 (devam)

<i>Prunus spinosa</i> L.	Güvem(Çakaleriği)	Rosaceae	Gıda	Hibe, doğadan toplama
* <i>Ptilostemon. afer</i> (Jacq.) Greuter subsp. <i>eburneus</i> Greuter		Asteraceae	Endemik	Yerli, doğadan toplama
<i>Pulicaria dysenterica</i> (L.) Bernh.		Asteraceae	Tıbbi	Yerli, doğadan toplama
<i>Punica granatum</i> L.	Nar	Punicaceae	Gıda, boya	Satın alma
* <i>Punica granatum</i> L. "Nana" Pers.	Süsnarı	Punicaceae	Çiçek	Satın alma
* <i>Punica granatum</i> L. "Wonderful"	Nar	Punicaceae	Gıda, boya	Satın alma
<i>Pyracantha coccinea</i> Roemer	Ateş Dikeni	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Pyrus communis</i> (2 çeşit) L.	Armut	Rosaceae	Gıda	Hibe, kültür
<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall.	Ahlat	Rosaceae	Gıda	Hibe, doğal
<i>Quercus infectoria</i> Oliv.	Meşe(Mazi)	Fagaceae	Orman ağacı	Doğadan toplama
<i>Quercus coccifera</i> L.	Meşe(Kermes, Pırnal)	Fagaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Quercus ithaburensis</i> subsp. <i>macrolepis</i> H. & Yalırık	Palamut Meşesi oak	Fagaceae	Orman ağacı	Doğadan toplama
<i>Quercus robur</i> L.	Saplı meşe	Fagaceae	Orman ağacı	Hibe, doğadan toplama
<i>Quercus vulcanica</i> Boiss.	Meşe(Kasnak meşesi)	Fagaceae	Orman ağacı, Endemik	Hibe, doğadan toplama
<i>Quercus</i> L. sp.	Meşe	Fagaceae	Orman ağacı	Doğadantoplama
<i>Quercus</i> L. sp.	Meşe	Fagaceae	Orman ağacı	Doğadan toplama
<i>Ranunculus asiaticus</i> L.	Düğünçiçeği	Ranunculaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Ranunculus brutius</i> Ten.	Düğünçiçeği	Rosaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Ranunculus trichophyllus</i> Chaix ex Vill.	Düğünçiçeği	Rosaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Ranunculus</i> (4 çeşit) L.	Düğünçiçeği	Rosaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Ribes nigrum</i> L.	Frenk Üzümü	Grossulariaceae	Çiçek, gıda	Satın alma
<i>Ribes uva-crispa</i> L.	Frenk Üzümü	Grossulariaceae	Çiçek, gıda	Satın alma
<i>Ribes rubrum</i> L.	Frenk Üzümü	Grossulariaceae	Çiçek, gıda	Satın alma
* <i>Rhus aromatica</i> Ait.	Sumak	Anacardiaceae	Dekoratif, aromatik	Satın alma
* <i>Rhus coriaria</i> L.	Sumak, Mavru	Anacardiaceae	Dekoratif, aromatik, boya	Doğadan toplama
* <i>Ricinus communis</i> L.	Hind Yağı	Euphorbiaceae	Tıbbi, zehirli	Satın alma
<i>Rhipsalis paradoxa</i> (Salm-Dyck ex Pfeiff.) Salm-Dyck	Buz Çiçeği		Çiçek, yer örtücü	Satın alma
<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Akasya(Yalancı akasya)	Fabaceae	Gölge ağacı, zehirli	Hibe, kültür
<i>Robinia pseudoacacia</i> L. "Bessoniana "	Yalancı akasya	Fabaceae	Gölge ağacı	Hibe, kültür
<i>Rosa</i> L. spp. (20 çeşit Kültür varyetesi:	Gül	Rosaceae	Çiçek	Satın alma, Hibe
<i>Rosa canina</i> L.	Kuşburnu, İtgülü	Rosaceae	Gıda, boya	Doğadan toplama
<i>Rosa damascena</i> Mill.	Yağ gülü, Isparta gülü	Rosaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Rosa sempervirens</i> L.	Gül	Rosaceae	Çiçek, Çiçek	Satınalma
<i>Rosa multiflora</i> Thunb.	Gül	Rosaceae	Çiçek, Çiçek	Satınalma
<i>Rosa pisiformis</i> (Christ) D. Sosn.	Kuşburnu, yabanigül	Rosaceae	Endemik	Doğadan toplama
<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	Kuşdili, Biberiye	Lamiaceae	Tıbbi	Hibe, kültür
** <i>Russelia equisetiformis</i> Schlecht. & Cham.	Adamercanı	Scrophulariaceae		Satın alma
<i>Rubus</i> L. "Black Satin "	Böğürtlen	Rosaceae	Gıda, tıbbi	Hibe, kültür
<i>Rubus idaeus</i> L.	Ahududu	Rosaceae	Gıda, tıbbi	Hibe, kültür
<i>Rubus</i> .L. spp. 4 çeşit	Böğürtlen	Rosaceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama ve kültür
<i>Rudbeckia hirta</i> L.	Güneşsapkası	Asteraceae	Çiçek	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Rumex crispus</i> L.		Polygonaceae	Gıda, boya	Yerli
<i>Russelia equisetiformis</i> Schlecht. & Cham.	Ruzelya	Scrophulariaceae		Satın alma
<i>Salix alba</i> L.	Söğüt (Ak)	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix amygdalina</i> L.	Söğüt (Badem yapraklı)	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix</i> L. sp.	Salkım söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix caprea</i> L.'Pendula'	Keçi söğüdü	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix matsudana</i> Koidz.	Tirpison söğüdü	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix babylonica</i> L.	Salkım söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix cinerea</i> L.	Boz söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix acmophylla</i> Boiss.	Söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix purpurea</i> L.	Söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix fragilis</i> L.	Gevrek söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salix amplexicaulis</i> Bory et Chaub.	Söğüt	Salicaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Salvia tomentosa</i> Miller	Adaçayı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Salvia officinalis</i> L.	Adaçayı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik, egzotik	Hibe, kültür
<i>Salvia pratensis</i> L.	Adaçayı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Sambucus ebulus</i> L.	Mürver	Caprifoliaceae	Tıbbi, zehirli	Doğadan toplama
<i>Sambucus nigra</i> L.	Mürver	Caprifoliaceae	Tıbbi, zehirli	Hibe, kültür
<i>Sambucus nigra</i> L. "Aurea"	Altuni mürver(Alacalı)	Caprifoliaceae	Tıbbi, dekoratif	Hibe, kültür
<i>Santolina chamaecyparissus</i> L.	Lavantin	Asteraceae	Çiçek	Satın alma
<i>Satureja hortensis</i> L.	Kekik, Kaya kekigi,	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Satureja thymbra</i> L.	Sivri kekik	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Satureja montana</i> L.	Kekik(Kaya)	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Satureja montana</i> L. "Santoreggia"	Kekik(Kaya)	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
* <i>Schefflera elegantissima</i> (Veitch ex Mast.) Lowry & Frodi	Şeflara	Araliaceae		Hibe, kültür
<i>Schinus molle</i> L.	Yalancı karabiber	Anacardiaceae	Gölge ağacı	Satın alma
<i>Schinus terebinthifolius</i> Raddi	Karabiber(Yalancı)		Gölge ağacı	Satın alma
<i>Scutellaria orientalis</i> L.	Kaside, Kırbacısrımı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Scorzonera cana</i> (C. A. Meyer) Hoffm. var. <i>radicosa</i> (Boiss.) Chamberlorin	Yemlik, tekesakalı	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Scorzonera cana</i> (C. A. Meyer) Hoffm. var. <i>radicosa</i> (Boiss.) Chamberlorin	Yemlik, tekesakalı	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Scorzonera laciniata</i> L. subsp. <i>laciniata</i>	Yemlik, tekesakalı	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Tragopogon aureus</i> Boiss.	Yemlik, tekesakalı	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Tragopogon longirastri</i> Bisch. ex. Schultz Bip.	Yemlik	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Sedum album</i> L.	White stonecrop	Crassulaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Sedum acre</i> L.	Dam Koruğu	Crassulaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Sedum sediforme</i> (Jacq.) Pau	Dam Koruğu	Crassulaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Senecio bicolor</i> L.	Bahçekülü, Kül çiçeği, Kanaryaçiçeği	Asteraceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Senecio maritima</i> L.	Kanaryaotu	Asteraceae	Çiçek	Satın alma
<i>Sideritis eryhrantha</i> Boiss. & Heldr. var. <i>eryhrantha</i>		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik, Endemik	Doğadan toplama
<i>Sideritis germanicopolitana</i> Bormm.	Adaçayı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Solenanthis stamineus</i> (Desf.) Wettst.		Boraginaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Solanum atropurpureum</i> Schrank,	İt üzümü	Solanaceae	Çiçek	Doğadan toplama
** <i>Solanum capsicastrum</i> Link ex Schauer	Yalancı süs biberi	Solanaceae	Çiçek	Hibe, kültür
* <i>Solanum</i> L.	Süs patlıcanı	Solanaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Solanum dulcamara</i> L.	İt üzümü-Yaban asması	Solanaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Sophora japonica</i> L.	Sofora	Fabaceae	Çiçek	Satın alma

Çizelge 3 (devam)

<i>Sophora japonica</i> L. "Pendula" Hort.ex. Loudon	Sofora(Sarkık)	Fabaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Sorbus americana</i> Marsh.	Üvez	Rosaceae	Çiçek, dekoratif	Satın alma
<i>Sorbus austriaca</i> (G. Beck) Hedlund	Üvez	Rosaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Sorbus decora</i> (Sarg.) Schneid.	Üvez	Rosaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Sorbus domestica</i> L.	Üvez	Rosaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Sorbus torminalis</i> (Linne) Crantz	Yabani nüvez	Rosaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Sorbus umbellata</i> (Desf.) Fritsch	Üvez	Rosaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Sorbus aria</i> (L.) Crantz.		Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Spartium junceum</i> L.	Katır Tırnağı	Fabaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Spiraea x vanhouttei</i> Zbl.	Keçisakalı, İspiryaya	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Spiraea japonica</i> L.	Japon ispiryası	Rosaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Stachys byzantina</i> C.Koch.	Yayla Çayı	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Stachys cretica</i> L. subsp. <i>vasillans</i> Rech. fil.		Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
* <i>Styrax officinalis</i> L.	Tesbih çalısı	Styracaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
* <i>Styrax japonica</i> Siebold & Zucc.	Kara gümmük	Styracaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Symphytum orientale</i> L.		Boraginaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Syringa vulgaris</i> L.	Leylak	Oleaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Syringa vulgaris</i> L.	Leylak	Oleaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Syringa vulgaris</i> L."Alba"	Leylak	Oleaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Tamarix</i> L. sp.. 3 çeşit	İlgin	Tamaricaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Tamarix gallica</i> L.		Tamaricaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Tamarix germanica</i> L.		Tamaricaceae	Dekoratif	Satın alma
<i>Tagetes</i> L. sp.	Kadife çiçeği	Asteraceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Taraxacum crepidiforme</i> DC.	Karahindiba	Asteraceae	Gıda, tıbbi	Yerli
<i>Teledium imperati</i> L. subsp. <i>orientale</i> (Boiss.) Nyman		Caryophyllaceae	Tıbbi, yer örtücü	Yerli
<i>Teucrium chamaedrys</i> L. subsp. <i>chamaedrys</i>	Yer Meşesi	Lamiaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Teucrium polium</i> L.	Oğlanotu	Lamiaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Thymus capitatus</i> (L.) Hoffmanns & Link	Kekik(Yabani)	Lamiaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Thymus glabrescens</i> Willd.	Kekik(Yabani)	Lamiaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Thymus longicaulis</i> C. Presl	Kekik	Lamiaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Tilia cordata</i> Mill.	İhlamur	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia cordata</i> Mill. "Erecta"	İhlamur' "Erecta"	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia dasystyla</i> Stev.	İhlamur	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia europaea</i> L. "Pallida"	İhlamur'	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	İhlamur(Büyük yapraklı)	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia rubra</i> DC.	İhlamur(Kafkas)	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tilia tomentosa</i> Moench.	İhlamur	Tiliaceae	Tıbbi, aromatik	Satın alma
<i>Tragopogon longirostris</i> Bisch. ex. Schultz Bip.	Yemlik	Asteraceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Tribulus terrestris</i> L.	Demirdikeni, Çakırdikeni	Zygophyllaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Trifolium campestre</i> Schreb.	Üçgül	Fabaceae		Doğadan toplama
<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i>	Üçgül	Fabaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Trifolium repens</i> L. var. <i>repens</i> (2 çeşit)	Üçgül	Fabaceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Thymbra spicata</i> L. var. <i>spicata</i>	Sivrikekik	Lamiaceae	Tıbbi, aromatik	Doğadan toplama
<i>Tussilago farfara</i> L.	Öksürükotu	Asteraceae	Tıbbi	Doğadan toplama

Çizelge 3 (devam)

<i>Xanhoceras sorbifolia</i>	Üvezyapraklı sarıağaç	Sapindaceae		Satın alma
<i>Urtica dioica</i> L.	Isırgan	Urticaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Urtica urens</i> L.	Isırgan	Urticaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Valeriana dioscoridis</i> Sm.	Kediotu	Valerianaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Verbena</i> sp. L.	Verbana	Yer örtücü	Tıbbi,	Satın alma
<i>Verbena officinalis</i> L.	Yerminesi	Verbenaceae	Tıbbi,	Doğadan toplama
<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Dağ karanfili	Asteraceae	Çiçek	Yerli
<i>Vitex agnus-castus</i> L.	Hayıt	Verbenaceae	Tıbbi,	Doğadan toplama
<i>Viburnum</i> Linn.	Yaprak döken Kartopu	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Viburnum x burkwoodii</i>	Kokulu Kartopu	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Viburnum lantana</i> L.	Kartopu	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Viburnum opulus</i> L.	Kartopu(Y.Döken)	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Viburnum opulus</i> L. "Nanum "	Kartopu(Y.Döken)	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Viburnum opulus</i> L. "Roseum "	Kartopu (Y.Döken)	Caprifoliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Vibirnum tinus</i> L.		Caprifoliaceae		Satın alma
<i>Vicia freyniana</i> Bornm		Fabaceae	Yer örtücü, Endemik	Doğadan toplama
<i>Vicia cracca</i> L. subsp. <i>atroviolaceae</i> (Bornm.) Davis	Yabani fiğ	Fabaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Vicia cracca</i> L. subsp. <i>stenophylla</i> Vel	Yabani fiğ	Fabaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Vicia lutea</i> L. var. <i>lutea</i> (Balbis) Lois.	Yabani fiğ	Fabaceae	Yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Wiedemannia orientalis</i> Fisch. & Mey.		Lamiaceae		Yerli
<i>Ziziphus jujuba</i> Mill.	Hünnap	Rhamnaceae	Tıbbi, Gıda	Satın alma

Çizelge 4. S. Demirel Botanik Bahçesine Dikilen Tek Çenekli (Monokotil) Bitkiler Listesi

BİLİMSEL ADI	ADI	FAMİLYASI	AMACI	TEMİN ŞEKLİ
* <i>Agave americana</i> L.	Agav	Agaveceae	Dekoratif, egzotik	Satın alma
* <i>Agave americana</i> "Marginata" Trel.	Sarı kenarlı Agav	Agaveceae	Dekoratif, egzotik	Satın alma
<i>Allium sphaerocephalon</i> L.	Soğan	Liliaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Allium ursinum</i> L.	Domuz soğanı	Liliaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Allium</i> L.sp. (3 çeşit)	Soğan	Liliaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
** <i>Aloe vera</i> (L.) Burm.	Sarısabır, Testere ciceği	Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Amaryllis</i> . L. sp	Zambak	Amaryllidaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Arum dioscoridis</i> Sm. var. <i>dioscoridis</i>	Dana ayağı, Yılan yasdığı	Araceae	Tıbbi, yer örtücü	Doğadan toplama
<i>Arundo donax</i> L. "Versicolor" (Mill.) Betle	Kargı, Alacayapraklı kamış	Poaceae	Dekoratif	Hibe, kültür
<i>Arundo donax</i> "Variegata" Vilm.	Kargı	Poaceae	Tıbbi, yer örtücü	Hibe, kültür
<i>Asiarum vulgare</i> Targ-Tozz		Araceae	Çiçek	Doğadan toplama
** <i>Asparagus ensiflorus</i> var. <i>sprengeri</i> Kunth	Çıtır, Kuşkonmaz	Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Asparagus acutifolius</i> L.	Çıtır, Kuşkonmaz	Liliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	Çiriotu/ Hidrellez kamışı	Liliaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Reichb.	Çiriş, Gavursaçı	Liliaceae	Tıbbi, gıda	Doğadan toplama
<i>Asphodeline taurica</i> (Pallas) Kunth	Çiriş, Gavursaçı	Liliaceae	Tıbbi, gıda, Endemik	Doğadan toplama
<i>Bellevalia rixii</i> Wendelbo	Sümbül	Liliaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Cana indica</i> L.	Kana, Tesbihçiçeği	Ararot, Cannaceae	Çiçek, egzotik	Satın alma
<i>Cana x generalis</i> Bailey	Kana, Tesbihçiçeği	Ararot, Cannaceae	Çiçek, egzotik	Satın alma

Çizelge 4 (devam)

<i>Cana x generalis</i> Bailey	Kana, Tesbihçiçeği	Ararot,	Cannaceae	Çiçek, egzotik	Satın alma
<i>Cana x generalis</i> "Coq d'Ôr"	Kana, Tesbihçiçeği	Ararot,	Cannaceae	Çiçek, egzotik	Satın alma
<i>Chlorophytum elatum</i> (Aiton) R. Br. (GRIN)	Kordela		Liliaceae	Salon bitkisi	Satın alma
<i>Colchicum troodii</i> Kotschy	Çiğdem		Liliaceae	Tıbbi,	Doğadan toplama
<i>Crocus chrysanthus</i> (Herbert) Herbert	Çiğdem		Iridaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Crocus biflorus</i> Miller subsp. <i>punctatus</i> Mathew	Çiğdem		Iridaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers. var. <i>villosus</i> Regel	Ayrık		Poaceae	Tıbbi, yerörtücü	Yerli
<i>Cyperus alternatifolius</i> L.	Japon Şemsiyesi		Cyperaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Cytisus albus</i> Link	Katır Tırnağı			Çiçek	Satın alma
<i>Dactylis glomerata</i> L. subsp. <i>hispanica</i> (Roth) Nyman	Köpekdişi		Poaceae	Yerörtücü, hayvan yemi	Doğadan toplama
<i>Fritillaria imperialis</i> L.	Ağlayan gelin, Terslale, Kıraltacı		Liliaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Fritillaria imperialis</i> L.	Ağlayan gelin, Terslale, Kıraltacı		Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Fritillaria latakensis</i> Rix	Ağlayangelin, Gübbükotu		Liliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Fritillaria whittalii</i> Baker	Ağlayangelin,		Liliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Gagea bulbifera</i> (Pallas) Schultes & Schultes fil			Liliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Gagea foliosa</i> (J. & C. Presl) Schultes & Schultes fil.			Liliaceae		Doğadan toplama
<i>Galanthus elwesii</i> Hooker fil.	Anadolu kardeleni		Amaryllidaceae	Tıbbi, geofit	Doğadan toplama
<i>Galanthus gracilis</i> Celak	Kadelen		Amaryllidaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Galanthus</i> L.	Kadelen		Amaryllidaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Gladiolus x gandavensis</i> Hort.	Kılıçotu		Iridaceae	Tıbbi	Satın alma ve hibe
<i>Gladiolus anatolicus</i> (Boiss.) Stapf.	Kılıçotu		Amaryllidaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Gladiolus atroviolaceus</i> Boiss.	Kılıçotu		Amaryllidaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Freesia x kewensis</i>	Freze, Frizya		Amaryllidaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Hyacinthus orientalis</i> L. (6 çeşit)	Sümbül		Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Iris</i> L. (6 çeşit)	Zambak, Süsen		Iridaceae	Çiçek	Hibe, kültür
<i>Iris germanica</i> L. "Copper Rose"	Zambak		Iridaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Iris sintenisii</i> Janka.			Iridaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Iris germanica</i> L. "Corrida "	Zambak', Süsen		Iridaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Lilium candidum</i> (5 çeşit) L.	Beyaz zambak		Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Lilium</i> sp. L.	Zambak		Liliaceae	Çiçek	Satın alma
<i>Merendera sobolifera</i> C.A. Meyer			Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Merendera trigyna</i> (Steven ex Adam) Stapf .			Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Muscari caucasicum</i> (Griseb.) Baker	Sümbül		Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Muscari comosum</i> (L.) Miller	Sümbül		Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Muscari muscarimi</i> Medicus	Misk Sümbül		Liliaceae	Çiçek, aromatik	Doğadan toplama
<i>Muscari</i> Mill. (5 çeşit)	Sümbül		Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Muscari neglectum</i> Guss.	Sümbül		Liliaceae	Çiçek, tıbbi	Doğadan toplama
<i>Narciscus</i> L. sp. (2 çeşit)	Nergiz, Zerrin		Amaryllidaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Ornithogalum</i> L.	Akyıldız, Tükrükotu		Liliaceae	Tıbbi, çiçek, zehirli	Doğadan toplama
* <i>Nymphaea</i> L.	Nilüfer		Liliaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin ex Steudel	Kamış		Poaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
* <i>Phragmites</i> Adans.	Kamış		Poaceae	Dekoratif	Doğadan toplama
<i>Ruscus aculeatus</i> L. var. <i>aculeatus</i>	Tavşanmemesi		Liliaceae	Tıbbi, dekoratif	Doğadan toplama
<i>Secale montanum</i> Guss.			Poaceae	Tıbbi, hayvan yemi	Doğadan toplama
<i>Scilla bifolia</i> L.			Liliaceae	Tıbbi, geofit	Doğadan toplama
<i>Scilla autumnalis</i> L.			Liliaceae	Tıbbi, geofit	Doğadan toplama

Çizelge 4 (devam)

<i>Similax aspera</i> L.		Liliaceae	Tıbbi	Doğadan toplama
<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers.	Kaynaşık, Domuzayırtığı	Poaceae	Tıbbi, zehirli	Yerli, doğal
<i>Stenbergia lutea</i> Ker et Gawl.	Nergiz	Amaryllidaceae	Çiçek	Doğadan toplama
<i>Thypha latifolia</i> L.	Kofa	Typhaceae	Tıbbi, dekoratif	Doğadan toplama
<i>Tulipa armena</i> Boiss.	Lale	Liliaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Tulipa armena</i> Boiss. var. <i>lycica</i> (Baker) Marais	Lale	Liliaceae	Çiçek, Endemik	Doğadan toplama
<i>Tulipa</i> L. (5 çeşit)	Lale	Liliaceae	Soğanlı bitki	Satın alma
<i>Yucca filamentosa</i> L.	Avize Çiçeği	Agaveceae	Çiçek	Satın alma
<i>Yucca filamentosa</i> L. "Variegata"	Avize Çiçeği(Alacalı)	Agaveceae	Dekoratif	Satın alma

Tartışma ve Sonuçlar

Alt Yapı Çalışmaları

Bahçede idari binamız, muhtelif derinliklerde havuzlarımız ve önünde havuzların gideri ile beslenen bataklık alanlarımız mevcuttur. Bahçenin dış ihatası (genelde tel örgü) tamdır. Giriş kapısı, asfalt yollar (yaklaşık 1/3'ü) ve seyir alanı yapılmıştır. Sulama ve aydınlatma sistemleri kullanılan alanlar için büyük ölçüde yeterlidir. Bahçe arazisinin yaklaşık yarısı kullanım halindedir. Havuz kısımları için tahliye işini görecektir 2 pompa bulunmaktadır..

Bahçenin toprak tahlilleri yaptırılmış; detay planlamalara geçilmiş; su ihtiyacı için çevredeki ümitli yerlere sondajlar vurdurulmuştur. Bunlardan en önemlisi 1998 yılında Bozanönü Ovası'nda 1.760,00 YTL.'ye mal olan ve Köy Hizmetleri İl Mdürlüğü tarafından açılan kuyudur. Bu kuyu 18 lt/sn kapasiteli olup kullanılmamaktadır. Tesisin en olumsuz özelliği şehir şebekesi suyu ile sulanmasıydı. Bu nedenle havuzlara dikilen yaklaşık 50 çeşit sucul bitkiden hiç birisi hayatta kalmamıştır. Rektörlük makamı sulama suyu için sondaj yaptırmış ve bu su bahçeye akıtılmıştır. İçme suyu ise şehir şebekesinden alınmaktadır. Bahçede Valilik tarafından yaptırılan 500 m²'lik kapalı alana sahip bir idari bina ve içinde idari bürolar bulunmaktadır. Bitki yetiştirme havuzları, bahçenin yaklaşık % 40'ına isabet eden altyapı (elektrik, su, yol vb.) ve Rektörlük tarafından getirilen sulama suyu kaynağı bulunmaktadır.

Botanik Bahçesinin Mimari Projeye Göre Bölümleri

Arboretum, Seralar (Tropik Bitkiler Serası, Yerli Bitkiler Gösteri Serası ve Üretim Serası), Yaprak Döken ve Dökmeyen Orman Ağaçları Parselleri; Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Bahçesi, Rosaryum (Yerli ve yabancı gül çeşitleri), Sistematik ve Coğrafi Bahçe, Geofit (soğanlı bitkiler) Bahçesi, İbrelî Orman, Doğal ve Kültür Yer Örtücüler; Yabani Meyve Ağaçları Bahçesi; Kaya Bahçesi; Çit ve Sarmaşık Bitkileri, Endemik Bitkiler (Dünya'da sadece Türkiye'de yetişenler), Sucul alanlardır. Bina olarak da müze (bitkisel ve hayvansal örnekler; fosiller ve bitkilerden elde edilen faydaları gösterecek), İdari bina ve satış büfeleri. Ayrıca merkez Müdürlüğü bünyesinde şimdilik bahçedeki bazı bitkilerin tohumlarını muhafaza eden küçük bir tohum bankası bulunmaktadır. Bu bankanın geliştirilmesiyle biyoçeşitlilik ve doğa koruma çalışmalarında önemli görevler üstleneceğini ümit ediyoruz.

Her yıl yüzlerce öğrenci, yerli ve yabancı bilim adamları bahçemizi ziyaret etmektedir. Günden güne ziyaretçi sayısı artmasına rağmen ilgilenecek, devamlı çalışan bir elemanımız olmadığından sadece çok önemli görülen gruplar kabul edilebilmektedir.

Bitkilendirme Çalışmaları

Bu parsellerden Arboretum, Orman ağaçları, Geofit bahçeleri ve çitler tamamlanmak üzeredir. Bahçemizin bitkilendirme çalışmaları 2 safhadan oluşmaktadır:

1. Göller Yöresi'nde doğal olarak yayılış gösteren, özellikle nadir, endemik ve ekonomik amaçlı bitkilerin yanı sıra önemli egzotik taksonların canlı kolleksiyonunu oluşturmak ,
2. Ülkemizin diğer floristik bölgelerine ait bitkilerin bahçemizde yetiştirilmesini sağlamak.

Altyapı çalışmalarının tamamlanması ölçüsünde bitkilendirme çalışmaları yapılmaktadır. 2004 yılı sonu itibariyle yaklaşık 800 çeşide ait binlerce bitki örneği bahçemizde yetiştirilmektedir. Bunlardan yaklaşık 170'i soğanlı, 100'ü tıbbi ve aromatik, 80'i bataklık alan, 50 civarında olanı ise meyve ağacı çeşidi ve diğerleri çiçekler ve orman ağaçlarıdır.

Bitkilendirme çalışmaları en fazla 1998 ve 2003 yıllarında yapılmıştır. 2004 kayıtlarına göre bahçede yetiştirilen bitkilerin sistematik dağılımı Çizelge 1-4 'de belirtilmektedir.

Bu gün bahçenin arboretum, orman ağaçları ve soğanlı bitkiler parselleri tamamlanmış olup, toplam 800 çeşit tıbbi-aromatik, orman veya yabani meyve ağacı, peyzaj değeri olanlar, yer örtücüler veya endemik (sadece ülkemizde yetişen) bitkilere ait 10 binlerce birey yaşatılmaktadır. Bahçede yetiştirilen bitkilerin resimleri çekilmiş, sınıflandırılmaları yapılmıştır. Yakın bir tarihte üniversitemizin web sitesinde yayınlanacaktır.

Botanik bahçelerinin kurulması çok emek, masraf ve zaman ister [6]. Ülkemizin kıta dengi bir bitkisel zenginliğine karşılık ulusal bir botanik bahçesi ve herbaryum kompleksinin bulunmaması, pek çok botanik bilimcisinin de zaman zaman dile getirdiği gibi ülkemizin önemli bir eksiği olarak karşımızda durmaktadır. Bu çalışmaya alt yapı olması için bölgesel bahçelerin kurulması kaçınılmazdır. Bu tip bahçelerin sayısı arttıkça toplumun bilinçlenecek ve bürokrasi üzerine kamu oyu baskısı artacaktır. Bu sonuca kısa sürede ulaşmak için mevcut bölgesel botanik bahçelerinin organize olması şarttır. Haziran-2006 döneminde Nezehat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nde (NGBB) yapılan bir çalışmada bununla ilgili ilk adım atılmıştır. Bundan sonra her iki yılda bir bu toplantılar periyodik olarak tekrarlanacaktır.

Bahçenin Bitki Listesi (Çizelge 1-4.).

Bahçedeki Bitkisel Materyalin Büyük Gruplara Dağılımı:
Eğreltiler 2, Açık tohumlu 33, İki çenekli 379, Tek çenekli 170 çeşit, Orman ağacı 55 (31'i açık tohumlu, 34'ü kapalı tohumlu), Gölge ağacı 22; Meyve ağacı 30 (sadece çift çenekliler); Yer örtücü 99; Tırmanıcı/sarılıcı (tamamı iki çenekli) 22, Geofit 183 (iki çenekli 18, tek çenekli 165), tıbbi-aromatik 167 (iki çenekli 152, tek çenekli 15); diğer otsular 448 (278 iki çenekli; 170 tek çenekli) takson. Genel toplam takson sayısı 2004 sonu itibariyle yaklaşık 800 çeşit olarak belirlenmiştir. Yaklaşık 150 takson, bahçenin ilk

kuruluş yıllarında kayıt edilmeden dikilmiştir. Bu bitkilerin tam teşhisi zaman içerisinde yapılacaktır. Çoğu bu gün ağaç haline gelmiş ve fert adedi aşağıda belirtilmiştir:

Ağaç formuna ulaşanların adedi: 2236 (çam 522, sedir 627, servi 859, ladin 43, diğer ağaçlar 185 adet), yeni dikilen ağaç, ağaççık, çalı ve çiçeklerin sayı ve çeşitleri metin içerisinde detaylı olarak belirtilmiştir (Çizelge 1-4.).

Türkiye, son 20 yıldır dünyada hızla gelişen çevre bilinci; biyolojik çeşitliliğin korunması konularındaki pek çok uluslar arası sözleşmelere (Bern, CITES, Rio sözleşmeleri vs.) imza atarak taraf olmuştur. Buna göre bir ülkenin canlılarını diğer ülke halklarının da tanıma hakkı vardır ve biyolojik çeşitliliği korumada da yardımlaşma öngörülmektedir. Tüm botanik bahçelerinin genel amaçları bu tesis için de geçerlidir. Hem genel hem de bölgesel amaçlar aşağıda özetlenmiştir:

- Botanik bahçelerinin bir özelliği de nesli tükenmekte olan bitkilerin nesillerinin devamını sağlamaktır. Yani bir **Ex Situ** (gurbette) koruma alanıdır [7]. Mesela, bir alanın kullanımı söz konusu olduğunda önemli görülen bitkilerini bir botanik bahçesine aktararak yolumuza devam edebiliriz. Türkiye'den 12 bitki türü ve çok sayıda hayvan türü neslini kaybetmiştir. Her yok olan canlı türü büyük bir genetik servet kaybıdır [8].
- Ülkemiz Avrupa kıtasının tümüne eşit seviyede bitkisel çeşitliliğe sahiptir. Meyve ağaçlarımızın yaklaşık % 70'ini oluşturan Gülgiller (Rosaceae) ve Tıbbi ve Aromatik bitkilerin en önemli grubu olan Ballıbabagiller (Lamiaceae) familyalarının gen merkezi Akdeniz bölgesidir. Isparta ilinde 2300 bitki taksonu (190'ı tıbbi, 180'i gıda amaçlı; süs amaçlı 170, baharat 160, yem bitkisi olarak 210) doğal olarak yetişmektedir (9). Isparta ili İran Turan ile Akdeniz bitki coğrafyası bölgeleri arasında geçiş niteliğindedir. Yani her 2 bölgenin bitkileri botanik bahçelerinde kolayca yetiştirilebilir. İhracatı yapılan bitkiler en çok Akdeniz bölgesinde yetişir ve yetiştirilir.
- Her yıl yüzlerce araştırmacı ve 10.000'e varan bitki bilimleri tahsil eden (Orman, Ziraat Fakülteleri, Biyoloji ve Çevre Bölümleri gibi) S. Demirel Üniversitesi öğrencileri başta olmak üzere ortaöğretim öğrencilerimize derslerinde uygulama yapmalarına materyal sağlayarak, yardımcı olmak, aynı şekilde diğer illerimizdeki öğrencilere de hizmet vermek.
- Avrupalı olmaya aday olduğumuz şu günlerde bitki bilimcileri için Avrupa ülkeleri ile ortaklaşa öğrenci yetiştirmek (Erasmus ve Socrates programları vb.) yabancı bilim adamları ile ortak projeler üretmek Botanik Bahçesi olmadan mümkün değildir. Bitki meraklılarına sistematik, coğrafik, ekolojik, ekonomik vs. açıdan bitkileri tanıtmak; böylelikle insanlara bitkileri ve tabiatı sevdirmek,
- Isparta'da çok sayıda kültür parkı bulunmaktadır. Çevresi ise tabiat parkları (Gölcük Tabiat Parkı, Yazılı Kanyon Tabiat Parkı vs.) ve Milli parklarla (Köprülü Kanyon, Kızıldağ, Kovada Gölü Milli Parkı vs.) ile

çevrilidir. Ancak meraklı bir kişiye pek çok bitki türünü ve faydasını anlatan merkezimiz haricinde bir tesis bulunmamaktadır. Son zamanlarda Isparta Belediyesi detaylı bir Gül Bahçesi tesis etmeyi planlamıştır. Botanik bahçesi ile de bu eksik giderilerek Isparta ilimiz bir bitki cenneti olacak; bitkilerden gelir sağlayan insanımızın sayısı artacaktır. Alkaloid fabrikası (Bolvadin), kekik fabrikaları (Antalya) vs.'ye yenileri eklenecek; Avrupa'da en çok ilgi gören bitkiler olan soğanlı ve tıbbi-aromatik bitkilerle ihracatımız artacaktır. Sadece Sütçüler kekiği (yayla kekiği; aş kekiği) üretilip köylülerimize fidesi dağıtılabılırsa Sütçüler, Aksu başta olmak üzere Beşkonak, Gebiz (Antalya) civarındaki pek çok sınır kavgası ve çıkar elde etme amaçlı çatışmaların önüne geçilebilecektir. Müdürlüğümüz tarafından bu amaçla bir proje yürütülmektedir.

- Botanik bahçeleri ekoturizmi artırır. Yurt dışına çıkan üst düzey bürokratlarımız evvela gezi ve eğitim amaçlı olarak botanik bahçelerine götürülürler. Biz de artık Isparta'ya gelen önemli ziyaretçileri (bürokrat, işadama, sanayici, bilim adamları vs.) Ayazmana mesireliğine ya da Gökçay' a götürmenin yanı sıra Botanik bahçesine de götürebileceğiz.
- Göller Yöresindeki bitki üreticilerine (çiçekçilik, tıbbi ve aromatik bitki üreticilerine) ve meraklılarına bir gen bankası olmak hedefindeyiz.
- Milli Botanik bahçesi olmayan bir Avrupa ülkesi ya da gelişmiş bir ülke kalmamıştır. Artık dünyada kişisel botanik bahçeleri kurulma dönemine geçilmiştir. Şimdiye kadar çoğu üst düzey yetkilimiz bu tesisleri gereksiz bir yatırım olarak gördü ve bu nedenle Türkiye'de bir Milli Botanik Bahçesi kurulamadı. Milli bir botanik bahçesi için bölgesel bahçeler bir alt yapı oluşturacaklardır. Bölgesel bahçeler kurulup devamlılığı sağlanmadan ulusal bir bahçe kurulamaz. Zira kurulacak ulusal bahçe de ülkenin herhangi bir bölgesinde kurulacağından adaptasyon sorunu yaşanması kaçınılmazdır. Zira milli bir bahçenin kurulacağı coğrafya da Türkiye'nin çeşitli yörelerinden gelen bitkileri yetiştirmekte zorlanacaktır.
- Güller diyarı olarak bilinen Isparta'da bir rosaryum (gülistan) olmaması ne yazık ki büyük bir eksiklik. Rosaryumdan esas amacımız; estetik görünümünden ziyade gül çeşitleri üzerinde araştırmalar yapmak ve son zamanlarda ihracatı düşen gülcülüğe yeni bir ivme kazandırmaktır. Bunun ilk safhasını Türkiye yerel gül çeşitlerini toplamak oluşturur. Bu yönde ilgili bir proje tarafımızdan yürütülmektedir.

Günümüzde bitki genetik kaynakları uluslararası düzeyde ele alınan bir konu olmuştur. Türkiye, gerek coğrafi yapısı, gerekse değişik ekolojik koşulları nedeniyle, dünyanın önemli gen merkezlerini barındırmaktadır. Doğal kaynakların önemli bir bölümünü oluşturan bitkileri tanımak, tanıtmak, değerlendirmek ve zarar görmelerini önlemek için botanik bahçelerinde 15'inci yüzyıldan beri çalışmalar yapılmaktadır. Botanik bahçelerinin eğitsel,

bilimsel, ekonomik, estetik amaçları olan, çok sayıda bitki taksonundan ibaret canlı bitki koleksiyonlarının oluşturulup yetiştirildiği yerler olarak düşünüldüğünde (3) insanların dinlenme, yürüyüş ve koşu yeri olarak da yararlanılmaya başlanmıştır. Botanik bahçelerinden özel ve genel amaçlı olarak bireysel ve toplumsal olarak botanikçiler, zoologlar, çevre korumacılar, bahçıvanlar, çiftçiler, öğretim elemanları, öğretmenler, öğrenciler, sanayiciler, iş adamları, peyzaj mimarları, ressamlar, fotoğrafçılar, doğa severler ve tüm bitki meraklıları yararlanabilirler. Aynı zamanda botanik bahçeleri, doğa tarihi araştırmalarının yapıldığı ve felsefi düşüncelerin geliştirildiği peyzaj müzeleridir. Botanik bahçeleri bitki sistematigi, morfoloji, anatomi, palinoloji, sitoloji ve moleküler biyoloji çalışmaları ile birlikte hemen her türlü araştırma alanına destek verme potansiyeline sahiptir. Tesisimizin Ispartalılar ve Türk bilim adamları başta olmak üzere tüm ilgililere önümüzdeki yıllarda önemli hizmetler vereceğini ümit ederiz.

Teşekkür

Merkezimizin bu günkü hale gelmesinde 1996 yılından bu yana maddi ve manevi desteklerini aldığımız Isparta Valiliği çalışanları adına Sayın Valilerimiz: **İsa PARLAK**, **Halil İbrahim DAŞÖZ** ve **Ertuğrul DOKUZOĞLU**'na; ayrıca bahçenin bazı alt yapı çalışmalarının yaptırılmasında ve bitkilendirilmesinde yönetim görevini üstlenen araştırmacılar kadrosu adına Merkezimizin ilk Müdürü Sayın Prof. Dr. Abdullah GEZER'e; VSB firması başta olmak üzere hibe bitki veren tüm firmalara, resmi kuruluşlara; katkıda bulunan ve burada adı geçmeyen tüm şahıs, firma ve kuruluşlara teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- [1]. Hyams, E., Mac Quitty, W., 1969. Great Botanical Gardens of the World, Verona.
- [2]. Davis, P.H., 1965-88. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. I-X, Edinburgh Univ. Press.
- [3]. Acartürk, R., 2001. Park ve Bahçe Peyzajında Süs Bitkileri ve Yer Örtücülere, Lazer Ofset, Ankara.
- [4]. Mathew, B., Özhatay, N., 2001. (Terc. Sema Atay), Türkiye 'nin Siklamenleri, The Marstan Press Limited, Bexleyheath.
- [5]. Yücel, E., 2002. Çiçekler ve Yerörtücüler, Etam Matbaa Tesisleri, Eskişehir.
- [6]. Özçelik, H., Çoban, H., 1994. Doğu Anadolu'nun Botanik Bahçesi'nin Tanıtımı, Tr. J. of Agricultural and Forestry, 18, 407-416.
- [7]. Öztürk, M., Oğuz, G., 1986. Bilimsel Anlamda Botanik Bahçeleri ve Herbaryumlar, E.U. Journal of Science Faculty, 239-249.
- [8]. Ekim, T., Koyuncu, N., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., Adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı, Barışcan Ofset, Ankara.
- [9]. Özçelik, H., Korkmaz, M., Tel, A.Z., Özgökçe, F., 2001. Göller Yöresi Florası'na Genel Bakış, IV. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi, 5-8 Ekim 2001, Bodrum, 117-130.
- [10]. Baytop, T., 1994. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yay.: 578, Ankara.
- [11]. Öztürk, M., Özçelik, H., 1991. Doğu Anadolu'nun faydalı Bitkileri(Useful Plants of East Anatolia), SİSKAV(Siirt İlim, Spor, Kültür Vakfı) Yayınları.